F. OLUCHA MONTINS

La pintura en les cases castellonenques del segle XVII

«ESTUDIS CASTELLONENCS»
N.° 5 1992-93, pp. 275-289

Amb el desig per saber quin tipus i caracter tenia la pintura que hi havia en les cases castellonenques del segle XVII oferim tot seguit una lleugera aproximació al tema a partir del buidat del fons notarial conservat a l'Arxiu Historic Municipal de Castelló[1] y mes en concret dels inventaris post-mortem[2].

Descrits com una de les tres escriptures «reines» o preferides de la documentació notarial pels investigadors[3], els inventaris post-mortem han estat qualificats com «documentos de muchísima importancia para la historia económica y social, pero también para la de las mentalidades»[4], puix a partir d'ells es poden emprendre investigacions del tot heterogenees[5], entre les quals cal esmentar la de donar-nos a coneixer els gusts artístics dels difunts[6].

Així puix, amb les prevencions que cal tenir present en aquest tipus de documentació[7] i amb l'interés ja manifestat, s'ha triat un conjunt, pensem que representatiu, de inventaris del segle XVII, amb la pretensió més d'obrir portes que no pas de tancar-les i tenint com objectiu l'apropar-nos un xic mes al coneiximent de la societat castellonenca del sis-cents. Un segle que suposa per a Castelló la centuria del trànsit de la vida medieval a la ciutat moderna, puix passa de 5.200 a prop de 7.000 habitants a darreries de segle, al temps que un cert auge economic envoltava la vida vilatana[8].

---

1. SANCHEZ ALMELA, Elena. *Guía del Archivo Histórico Municipal de Castellón*. Ayuntamiento de Castellón de la Plana. Castellón, 1984.

2. Els protocols que han estat buidats son els següents: ALONSO, F. Caixa 329 (1680-82); BAYOT, P. Caixa 14 (1667); BLASCO, C. Caixa 30 (1703-1707); BLASCO, J. Caixa 31 (1662-1667); BREVA, P. Caixa 336 (1674-1676); CAPERO, P. Caixa 40 (1619-1621); CASES, J. Caixes 281-289 (1662-1670); CASTELLET, J. Caixa 57 (1632-1637); CEBRIA, J. Caixes 59-60 (1681-1687); GIL, B. Caixa 117 (1679-1684); GINER, J. Caixa 234 (1604); GINER, P. Caixes 255-278 (1630-1659); MARTI, A. Caixa 242 (1682-1703): MARTINEZ, T. Caixes 144-145 (1688-1705); MAS, F. Caixa 351 (1658-1659); ROMEU, P. Caixes 237-252 (1610-1648); TRAVER, J.B. Caixa 217 (1608-1639).

3. ERIAS ROEL, A. «Tipología documental de los protocolos gallegos» en *La historia social de Galicia en sus fuentes de protocolos*. Santiago de Compostela. 1981, pág. 9.

4. BENASSAR, B. «Los inventarios post-mortem y la historia de las mentalidades» en *Actas del II Coloquio de metodología histórica aplicada. La documentación notarial y la historia*. Universidad de Santiago de Compostela. 1984. Tom. II, pag. 139.

5. Una ampla i documentada sintesi sobre els inventaris post-mortem es pot veure en ERIAS ROEL, A. «La documentación de Protocolos Notariales en la reciente historiografia modernista» en *Estudis Historics i Documents dels Arxius de Protocols*. VIII (1980) pags. 14-16.

6. A titol d'exemple podem citar GALINDO, N. «La colección de pinturas del Marqués de Santiago» *Archivo Español de Arte*. Tom LXII 1989, pp 220-226; SUAREZ QUEVEDO, D. «La colección de pinturas del arquitecto toledano Bartolomé Embrigo y Salcedo (1620-1682)». *Archivo Español de Arte*. Tom. LXII. 1989, pp. 91-98.

7. Potser cal veure la reflexió crítica de Nuria SALES, «Inventaris post-mortem». *L'Avenç*, 92 (1986) pp. 54-57.

8. Per al Castelló del segle XVII vegeu. CASEY, J. «Tierra y sociedad en Castellón de la Plana. 1608-1702». *Estudis*, 7. Valencia 1978, pp 13-46; TRAVER TOMAS, V. *Antigüedades de Castellón de la Plana*. Castellón 1956; ROSAS ARTOLA, M. «El moviment demogràfic de la ciutat de Castelló de la Plana al segle XVII». *B(oletín) S(ociedad) C(astellonense) de C(ultura)* Tom. LV (1979) pp 180-194; OLUCHA MONTINS, F. «Una panoràmica de l'art a la villa de Castelló entre 1500 i 1700» *B.S.C.C.* Tom. LXIV (1980) pp. 149-203; BARRERA AYMERICH, M. «Riqueza y religión en el barroco. La fundación piadosa de Joseph Mas» *B.S.C.C.* Tom LXVI (1990) pp 139-159.

Dels mes de 200 inventaris post-mortem localitzats entre 1600 i 1705, sols 61 relacionen peces d'art (retaules, quadres, cortines, etc.), i d'aquestes, qualitativament, quasi tots tenen un caracter modest, amb un minim d'una peça i un màxim de 41, si bé el que predomina son aquells amb dos, tres, quatre i cinc objectes.

La distribució socio-professional dels posseidors resulta sumament significativa: llauradors en son 27, preveres 7, notaris 5, doctors en medicina 3 i ciutadans 3; dos son els inventaris de peraires, ferrers, i sabaters; i amb un sol apareixen un botiguer, un llibrer, un cavaller, un hostaler, un pastor, un doctor en drets, un mercader, un doctor en lleis, un teixidor i un doctor en teologia[9]. Es a dir, no es redueix la presencia d'objectes de caire artístic als inventaris de individus que tenen una formació i desenvolupen activitats pròpies del sector terciari, com ocurreix en el cas dels llibres[10], si no que tot i tenint en compter que en el cas concret de les pintures, –llenços de temes piadosos i d'una qualitat artesanal en la seua majoria–, aquestes podien ser molt barates sempre que no es tinguera la pretensió de ser obra d'un mestre conegut[11], veiem que era normal que gent de classe i mitjos modests reunia diverses peces, les quals utilitzava com imatges de devoció o com una forma no molt cara de decoració.

Si ben bé el que més abunda son els quadres (86'58%), no falten en les cases castellonenques les cortines (4'81%), les quals es penjaven per decorar les parets, i siempre amb motius religiosos variats, però amb predomini de sants, cosa gens d'estranyar puix els sants eren per al cristià un perpetu motiu de meditació. Cortines que curiosament es concentren sobre tot en els primers quaranta anys de segle i sempre propietat de llauradors i en un cas en casa d'un pastor.

Molt menys abundants son els retaules (1'77%), que cal suposar serien de menudes dimensions, i com ocurreix amb les cortines, els trobem sobre tot en els primers quaranta anys i també en poder de llauradors i un sols propietat d'un doctor en medicina.

Cinc son unicament les escultures contabilitzades (1'26%); dues d'elles representant la Mare de Deu dels Dessamparats, dues més de Nostra Senyora de la Cova Santa i sols una de Nostra Senyora del Roser.

De «altarets de parteres», menuts tríptics amb representacions de la Verge i al·lusius a la maternitat s'en contabilitzen tan sols quatre, i sempre en cases de persones amb formació (doctor en medicina, cavaller, ciutadà i prevere).

Altres peces que també hi figuren, però amb molt pocs exemplars son: un davant altar; tres «agnus» o reliquiaris que porten gravada la imatge de l'anyell representant Jesucrist; dos reliquiaris menuts; dos creus; un altar; una «tauleta de alquimia» o siga de llautó[12] i sols un exemplar de pintura realitzada a la paret.

Pel que fa a la materia emprada en el cas concret de la pintura, si bé abunda l'oli, cal remarcar l'existència de un bon grapat de peces al tremp, tant cortines –5–, com quadres –34– i fins l'única peca fixa a la paret. Molt menys nombrosos son els quadres pintats a l'aigua, –12–, i els realitzats sobre paper, –11–, trobant també quadres en cartró, –3– i estampes en paper –2–.

Passant en concret als temes representats, és la pintura religiosa, com es habitual en les

---

9. Apendix documental I.

10. Vegeu GIL VICENT, V. «El libro en la sociedad rural valenciana del siglo XVI: Castelló de la Plana (1526-1598)» en *Jerónimo Zurita. Su época y su escuela*. Zaragoza 1986, pp. 309-320; i també GIL VICENT, V. i SALAVERT FABIANI, V. «Lectores y libros de medicina en la sociedad rural valenciana de los siglos XVI y XVII: Castelló de la Plana». *Estudis Castellonencs* n. 2 1984-85, pp 163-187.

11. A títol de referència i per al cas concret de Castelló podem comparar la gran diferència que hi havia entre peces d'autor anònim i possiblement de qualitat artesanal que hi figuren taxades en diferents almonedes (Vegeu apendix documental II), amb el preu que s'abonava a pintors com Francesc Mercer en 1652 per un quadre per a l'ermita de Sant Joan, –18 lliures–, o a Josep Esparza en 1682, per tres quadres per a l'ermita de Sant Roc del Pla, –163 sous–. Cfr. OLUCHA MONTINS, F. *Dos siglos de actividad artística en la villa de Castellón. 1500-1700 (noticias documentales)*. Castellón 1987, pp 38 i 58.

12. «ALCHIMIA. Se llama también el azofar, latón, u otro metal dorado, trabajado con el arte de la alchimia». Cfr. Diccionario de Autoridades. Madrid 1984. Vol. I pág. 182.

col·leccions espanyoles d'eixos anys[13], el que predomina front a la de caracter profà. Al mateix temps, malahuradament, del considerable número de peces, ninguna apareix consignada amb el nom del seu autor.

De caracter profà[14], localitzades en inventaris de persones amb certa formació, –doctor en medicina, ciutadans, notaris, doctor en lleis, fuster, peraire i ferrer, trobem dues «fruiteres» o bodegons junt a dos «paisos de mar» o deset «paisos». També es documenten quatre representacions amb «les quatre parts del món» i cinc al·legories dels cinc sentits de l'home, així com una representació «de la mort i les edats de l'home», aquest en poder d'un peraire.

Un quadre amb «un cuiner» caldrà identificar-lo, tal vegada, amb una al·legoria del gust, i la resenya d'un «quadret al oli de mossén Pere Giner, prevere», pense deu referir-se a un retrat de l'esmentat Giner.

Respecte a les peces de caracter religiós, la majoria de les quals son de tipus devocional, cal dir que predominen els sants i la iconografia del nou testament, –cristològica i mariana–, cosa gens d'estranyar en una societat com la castellonenca.

Del vell testament, amb poques peces, un total de vint-i-sis, el que més abunda son les representacions de les sibil·les, amb 18 exemplars en sols dos inventaris –el d'un notari i el d'un ciutadà–, i de les quals, dotze apareixen juntes com pertoca a la tradició.

També amb representacions del vell testament hi ha tres exemplars amb la Trinitat, tres mes amb l'Angel de la Guarda i dues amb el Temple de Salomó.

Pel que fa al nou testament i com s'ha dit, es la temàtica cristològica i mariana, junt als sants, el que predomina.

De temàtica cristològica hi son absents els tems de la vida pública de Crist, que segons sembla tingueren escasa aceptació, predominant per contra els referits al tema de la Passió[15], amb una predilecció pel Ecce Homo i la Crucifixió.

També els exemplars amb representacions marianes son abundants, mancant els al·lusius a les escenes de la vida de Maria, –Visita de Isabel, Anunciació, Coronació, Encarnació–, en comparança amb advocacions com la Immaculada, la Mare de Déu del Roser o la Mare de Déu del Carmen.

Quatorze son els exemplars amb la Immaculada, cosa gens sorprenent puix cal tenir present que el XVII es el segle de l'eclosió immaculadista, fins arribar al Breve «in exelcis» i la festa de la Immaculada en 1696.

Pel que fa a la Mare de Déu del Roser, amb nou representacions, la instauració de la seua festa pel Papa Pius Vé, junt al paper pels frares dominicans del convent de Sant Tomàs d'Aquino, coneguts com del Roser, pot explicar el per què d'eixes representacions en les cases castellonenques.

Interessant, per l'íntima relació amb la ciutat, es constatar la presència de sols tres representacions de la Verge del Lledó, –dues cortines i un llenç–, en inventaris d'un ferrer, d'un pastor i un llaurador[16].

Però, com s'ha dit, el que més abunden son les representacions de sants, cosa habitual en el barroc, que utilitza la vida al·legoritzada dels sants com exemple per procurar «apartar a los hombres de los vicios y los induce al verdadero culto a Dios Nuestro Señor»[17].

---

13. Com bé diuen J. MIGUEL MORAN i F. CHECA en *El coleccionismo en España*. Madrid 1985, pág. 140: «Hay colecciones en las que el predominio de lo religioso alcanza un carácter absoluto, pero en ello hemos de ver un rasgo de gusto tan barroco como era la posibilidad de hacer visibles los misterios de la religión y la vida y muerte ejemplares de los santos a través de una imagen plástica que ya no se aloja exclusivamente en las iglesias y en los oratorios, sino que invade la decoración de las viviendas».

14. La relativa mancança d'obres mitològiques treballades per artistes espanyols s'ha atribuit habitualment a la influència de la doctrina de l'església, la qual considerava els temes de l'antiguitat com una mena de pretexte per representar cosos despullats. Vegeu al respecte LOPEZ TORRIJOS, R. *La mitologia en la pintura española del Siglo de Oro*. Madrid 1985.

15. Per a aspectes iconogràfics, vegeu MALE, E. *El Barroco arte religioso del siglo XVII. Italia. Francia. España. Flandes*. Edición española 1985: GALLEGO, J. *Visión y símbolos en la pintura española del Siglo de Oro*. Madrid 1984; SEBASTIAN, S. *Contrarreforma y barroco*. Madrid 1981.

16. Sobre iconografia de la Mare de Deu del Lledó. Vegeu CODINA ARMENGOT, E. «Notas para una iconografía de la Virgen del Lledó». *B.S.C.C.* Tom. XVIII (1943).

17. PACHECO, F. *Arte de la Pintura*, edición de F.J. Sánchez Cantón. Madrid 1956. Tom. I, pág. 214.

Any Inventari	Professió	Cortines	Retaules	Quadres	Altarets Partera	Escultures	Davant Altar	Agnus	Creus	Tauleta Alquimia	Reliquiari	Altar	Pintura Mural	Mascaronets
1604	llaurador	2												
1604	doctor medicina		1	8										
1610	llaurador	2	1				1	1						
1610	llaurador		1											
1615	llaurador			1										
1619	llaurador	1		1										
1620	notari			2										
1621	llaurador	1		1										
1622	llaurador			2										
1630	llaurador	1	1											
1630	doctor medicina	1		3										
1635	llaurador		1	1										
1636	llaurador	1		6										
1637	llaurador	2		2										
1637	notari			7										
1639	llibrer			3								1		
1643	llaurador			4										
1643	botiguer			8										
1649	llaurador											1	1	
1649	llaurador			2										
1650	notari			3										
1654	llaurador			9		1								
1657	peraire			12										
1658	doctor medicina			17	1									
1659	cavaller			11	1									
1659	ciutadà				1									
1659	llaurador	2	1	11										
1659	notari			8										
1659	prevere			2										
1663	llaurador			2										
1663	notari			5										
1663	hostaler			5										
1663	prevere			3		1								

Any Inventari	Professió	Cortines	Retaules	Quadres	Altarets Partera	Escultures	Davant Altar	Agnus	Creus	Tauleta Alquimia	Reliquiari	Altar	Pintura Mural	Mascaronets
1664	llaurador			2										
1665	prevere			18										
1666	llaurador			1										
1666	ferrer			2										
1666	prevere			13										
1666	pastor	2		10										
1667	llaurador			1										
1667	llaurador			12										
1667	doctor en drets			5										
1668	sabater			2										
1668	llaurador	1	1											
1669	ciutada			40		1								
1670	peraire			9		1								6
1670	mercader			2										
1670	llaurador	3		1										
1675	llaurador			6										
1680	llaurador			7				2						
1680	ciutada			10		1								
1681	prevere			3					1		2			
1681	sabater			2										
1681	llaurador								1					
1685	prevere			17	1									
1685	doctor en lleis			10										
1685	teixidor			13										
1689	doctor en teologia			3										
1703	llaurador			2										
1704	ferrer			9										
1705	prevere			3										
TOTAL		19	7	342	4	5	1	3	2	1	2	1	1	6
PERCENTATGE		4'81	1'77	86'58	1'01	1'26	0'25	0'75	0'50	0'25	0'50	0'25	0'25	1'51

Juntament amb els apóstols –que apareixen formant com es habitual un «apostolat» o col·lecció de dotze quadres amb les corresponents imatges, –entre els sants mes representats està Sant Francesc d'Asís, amb un total de dotze figuracions–, huit d'elles sols.

Sant Roc, sants antipestifer, en honor del qual es bastiren en aquest segle dues ermites, ens apareix en huit ocasions, dues més que Sant Josep, que en aquesta centuria assoleix gran popularitat, com ho testimonia l'honomàstica aixi com el bastiment d'una ermita en 1628[18].

Curioses i interessants, per la proximitat cronològica amb el seu traspàs, son les quatre representacions del pare Pasqual (Pasqual Bailon, 1540-1592); les dues del pare Simó (Fray Jeroni Simó 1578-1612) així com una del beat Gaspar Bono (1530-1602) i un altra del Patriarca Ribera.

APENDIX DOCUMENTAL

I

Objectes artístics en cases castellonenques del S. XVII

1. *JOAN BAPTISTE NAZAR, llaurador. 1604. Setembre 13.*
«– Una cortineta molt vella y foradada ab la figura de Sant Josep y Nostra Senyora
– Una cortina ab la figura de Sant Christofol mala».
(Protocol de Jaume Giner)

2. *GABRIEL SANGOLA, doctor en medicina. 1604. Octubre 4.*
«– Un retaule ab la figura de la Conceptió de Nostra Senyora.
– Cinch retratos de tela sens guarnir que son los sinch sentits.
– Un retrato de la Madalena guarnit.
– Un retrato guarnit de la Santíssima Encarnació del Señor.
– Un retrato de la figura de Christo Crucificat també guarnit».
(Protocol de Jaume Giner)

3. *JAUME ROIG, llaurador. 1610. Agost 11.*
«– Un retaule al oli ab ses portes de Nostra Señora y definició daurat los entorns.
– Un davant altar de guadamasil ab una Nostra Señora daurat de or y pell.
– Dos cortines ço es la huna les figures de la Salutació de Nostra Señora y laltra de Sant Hieroni pintades ab diversos colors al temple.
– Uns agnus de argent ab la figura del corder a la una part y a laltra Nostra Señora».
(Protocol de Pere Romeu)

4. *JAUME MAS, llaurador. 1610. Setembre 14.*
«– Un retaule de la Conceptió de Nostra Señora».
(Protocol de Pere Romeu)

5. *PERE VICIANO, llaurador. 1615. Abril 15.*
«–Un quadro de Sant Frances»
(Protocol de Pere Romeu)

6. *JOAN SALVADOR, llaurador. 1619. Setembre 6.*
«– Un quadro de lens ab Nostra Señora y Sant Frances al temple.
– Una cortina ab la figura de Sant Diego y San Antoni de Padua al temple»
(Protocol de Pere Romeu)

7. *MIQUEL FELIU, notari. 1620. Gener 22.*
«– Un quadro del pare Simó al temple.
– Un quadro de Nostra Señora de la Asuntió al temple»
(Protocol de Pere Romeu)

---

18. Vegeu TRAVER TOMAS. Op. Cit.

8. *NICOLAU MAS, llaurador. 1621. Abril 27*

«– Una cortina ab la Mare de Déu del Roser, Sent Vicent Ferrer y la Mare de Déu de la Consolació.
– Un Niño Jesús en un llens».
(Protocol de Pau Caperó)

9. *PERE MONTULL, llaurador. 1622. Gener 6.*

«– Un quadro ab lo Nom de Jesús.
– Un quadro ab lo pare Simó».
(Protocol de Pere Romeu)

10. *ANDREU PASCUAL, llaurador. 1630. Octubre 31.*

«– Una cortineta de Sant Juan Batiste y Sant Juan Evangeliste usada.
– Un retaulet de Christo y les Maries usat».
(Protocol de Pere Giner)

11. *DIONIS JOVER, doctor en medicina. 1630. Novembre 14.*

«– Hun retaule de la Adoració dels Reys.
– Dos quadros, lo hu de la Sena del Senyor y lo altre de la Sentencia dòna Pilatos a Christo.
– Un quadro de paper vell».
(Protocol de Joan Baptista Traver)

12. *NADAL PASTOR, llaurador. 1635. Decembre 29.*

«– Un retaulet ab les figures de Nostra Señora, Sant Josep, lo Niño Jesús y Sant Juan Bautista guarnit de plata corlada.
– Un quadro del Ecce Homo pintat al oli, usat».
(Protocol de Pere Giner)

13. *ISIDORO CARRERES, llaurador. 1636. Novembre 27.*

«– Hun quadro de Santa Catalina.
– Altre quadro de Nostra Señora del Roser.
– Altre quadro de Santa Bárbara.
– Altre quadro de Santa Lucia.
– Altre quadro de Santa Ignes.
– Altre quadro de Santa Casilda.
– Una cortina en Sant Joan y Nostre Senyor quel batejava y Sant Francesc».
(Protocol de Jaume Castellet)

14. *PERE GODES, llaurador. 1637. Maig 11.*

«– Un quadro de Sant Agustí al oli ab sa guarnisio usat.
– Un quadro al temple de Nostra Señora y Santa Ana usat.
– Dos cortines, la una de Nostra Señora del Roser y laltra ab lo Devallament de la Creu usades».
(Protocol de Pere Giner)

15. *JOAN PLANELL, notari. 1637. Agost 11.*

«– Un quadro del Salvador al oli guarnit usat.
– Sis quadros mijanseres ab sos bastiments pintats al temple».
(Protocol de Pere Giner)

16. *JERONI SANCHIS, llibrer. 1637. Novembre 4.*

«– Dos quadros al temple lo hu del Crucifici ab les Maries y lo altre de la Conceptió usats.
– Un quadre del Niño Jesus abrasat a la creu guarnit vell.
– Una tauleta de alquimia esmaltada ab una vidriera y la figura de Santa Teresa».
(Protocol de Pere Giner)

17. *JOAN GORRIS, llaurador. 1643. Gener 11.*

«– Dos quadros guarnits pintura al oli, lo hu del Ecce Homo y lo altre de la Anuntiatió de Mostra Señora usats.
– Un quadro al temple del Triunfo de la Magdalena y un quadret de Sent Juan al oli usats».
(Protocol de Pere Giner)

18. *FRANCESC GASCO, botiguer. 1643. Abril 17.*

«– Quatre quadros dels quatre doctors de cinch pams de pintura al oli ab ses guarnicions daurades usats.
– Dos quadros de quatre pams, lo hu de Sant Jaume y lo altre de Sant Joan Evangeliste ab les guarnicions pintura al oli.
– Un quadro mijanser de la Puríssima Conceptió ab sa guarnició pintura al oli.
– Un quadro de Nostra Señora del Angels pintura al oli».
(Protocol de Pere Giner)

19. *JOAN GIRALT, llaurador. 1649. Gener 11.*

«– Una Madalena al temple a la paret.
– Un altar de Nostra Señora del Roser y portes al oli pintat al oli».
(Protocol de Pere Romeu)

20. *PERE GISBERT, llaurador. 1649. Març 13.*

«– Dos quadros, lo hu de la Madalena y laltre de Santa Lucia en cartó».
(Protocol de Pere Romeu)

21. *COSME VIVES, notari. 1650. Octubre 31.*

«– Tres quadros mijansers al oli ab les imatges ço es dos de Nostra Señora del Roser y lo altre ab la figura de Christo Crucificat nou».
(Protocol de Pere Giner)

22. *PERE CASTELL, llaurador. 1654. Novembre 21.*

«– Tres quadrets de paper ochavats ab les figures de Christo y Maria, Sant Gerony y una cabeça de Nostra Señora de la Cova Santa de algeps buydat.
– Sis quadros de tres palms de alçada pintura al oli Sant Pere, Sant Francesc, Sant Roch, Sant Thomas de Vilanova y dos Vergens usats».
(Protocol de Pere Giner)

23. *LLUIS FERRANDIS, peraire. 1657. Octubre 20.*

«– Quatre quadros pintura al oli, lo hu del Crosifixi, altre del Asotament, altre del Devallament de la Creu y altre de Nostra Señora del Populo.
– Un quadro de la Conceptió de Nostra Señora pintura al oli bastarda ab sa guarnició.
– Altre quadro de Sant Gregori pintura al oli ab sa guarnició usat.
– Dos quadros de cinch pams pintura al aigua, lo hu de la Coronació de Espines y laltre del Porta Crus de Cristo.
– Altre quadro del Señor Patriarca Don Joan de Ribera, pintura al oli guarnit.
– Un quadro ab la figura de la Mort ab les Edats del Home pintura al oli vell y ab alguns forats.
– Dos quadros pintura al oli, lo hu de Sant Geroni y lo altre de Santa Gertrudis usats guarnits».
(Protocol de Pere Giner)

24. *PERE CASTELL, doctor en medicina. 1658. Gener 15.*

«– Desat quadros ço es lo Apostolat. Santa Maria Exipciaca, sens guarnir, la Puríssima Conceptió guarnida y la imatge de Christo y Maria tots vells.
– Un altaret de parteres ab ses portes ab la Nativitat de Nostre Senyor».
(Protocol de Pere Giner)

25. *PERE GINER, cavaller. 1659. Febrer 5.*

«– Onse quadros de paisos de cinch pams de llargaria y tres y mig de amplaria pintura al oli.
– Un altaret de parteres de Nostra Senyora de la Llet ab ses portes usat».
(Protocol de Pere Giner)

26. *PERE BOIX, ciutada. 1659. Febrer 7.*

«– Un altaret de parteres ab la imatge de la Conceptió de Nostra Señora ab ses portes y definició guarnit de plata corlada vell».
(Protocol de Pere Giner)

27. *ANDREU CABANES, llaurador. 1659. Febrer 20*

«– Una cortina ab les figures de Nostra Señora y Sant Miquel.

– Tres quadros, lo hu de Santa Ursula, lo altre de Santa Dorotea y lo altre de Santa Leocadia pintura al oli.
– Tres quadros, dos de Nostra Señora y hu de Sant Roch pintura al temple sense guarnir.
– Tres quadros de Vergens, de Santa Justina, Santa Agueda y Santa Llucia pintura al oli ab sa guarnició.
– Un retaulet de la Nativitat ab sa guarnició y definició de plata corlat y pintura al oli.
– Dos quadros pintura al temple, lo hu de Sant Frances y lo altre de Sancta Trinitat.
– Una cortina a tall de guadamacil an la figura de Nostra Señora del Lledo».
(Protocol de Francesc Mas)

28. *JERONI SIMO, notari. 1659. Setembre 11.*
«– Sis quadros de sibiles pintura al oli.
– Un quadret ab la figura de Sant Christòfol.
– Un quadro mijanser ab la figura de un cuiner».
(Protocol de Francesc Mas)

29. *JOAN MARQUES, prevere. 1659. Decembre 31.*
"– Un quadro de Sant Juseph de sis palms pintura al oli sense guarnició.
– Un quadro de la Santíssima Trinitat molt antich de poc valor».
(Protocol de Pere Giner)

30. *FRANCESC RODES, llaurador. 1663. Marc 18.*
«– Dos quadros al temple ab la figura de Nostre Senyor y la Verónica y lo altre de Sant Roch».
(Protocol de Jaume Cases)

31. *FRANCESC MAS, notari. 1663. Marc 20.*
«– Dos quadros lo hu de Nostra Senyora dels Desamparats lo altre de Santa Clara pintura al oli ab ses guarnicions.
– Tres paisos pintura al aigua ab sos bastiments vells».
(Protocol de Jaume Cases)

32. *MIQUEL CHAVARRIA, hostaler. 1663. Maig 11.*
«– Un quadro ab la pintura de la Puríssima Conceptió pintura al oli molt vell.
– Tres quadros mijansers vells pintura al oli, lo hu ab les figures e imatges de Sant Antoni de Padua y el Niño Jesús, lo altre ab la del Salvador y lo altre ab la de Nostra Señora.
– Un quadro usat ab la imatge del Gloriós Sant Miquel pintura al oli».
(Protocol de Jaume Cases)

33. *MIQUEL GINER, prevere. 1663. Juny 30.*
«– Un quadro de la Visitació de Santa Elisabeth, pintura al oli ab sa guarnició plana molt usat.
– Una imatge de Nostra Señora dels Desamparats feta de carto ab sa túnica de tafeta blanch y capa de tafata blau ab un galonet de plata usada.
– Un quadro de prespectiva gran ab lo qual està pintat lo Temple de Salomó ab guarnició negra poch usat.
– Un quadro del Ecce Homo mijanser ab guarnició negra, pintura al oli, molt usat».
(Protocol de Jaume Cases)

34. *NICOLAU RIPOLLES, llaurador. 1664. Maig 22.*
«– Un quadro ab la figura del Ecce Homo pintura al oli molt usat.
– Un quadro ab la figura de Nostra Señora del Carme, pintura al temple ab bastiment molt usat».
(Protocol de Jaume Cases)

35. *MATIES TIRADO, prevere. 1665. Gener 22.*
«– Un quadro del Ecce Homo.
– Un quadro de Sant Cristòfol.
– Un quadro de Sant Josep y la Madre de Déu pintats al viu.
– Dotse quadros, la Purísima, Sant Antoni, Nostra Señora del Roser y els nou dels Apóstols.
– Tres quadros del apostolat y un quadret de la Trinitat».
(Protocol de Josep Blasco)

36. *MARC CASTELL, llaurador. 1666. Agost 4.*
«– Un quadret de cartó de Sant Vicent».
(Protocol de Jaume Cases)

37. *VICENT CAMPOS, ferrer. 1666. Agost 14.*

«– Un quadro de quatre pams pintura al oli usat ab les figures de Sant Blay y Sant Roch.
– Un altre quadro de un miracle ab la figura de Nostra Señora del Lledo de dos pams y mig de pintura al oli».
(Protocol de Jaume Cases)

38. *FRANCES MARTINEZ, prevetere i mestre de gramatica. 1666. Octubre 6.*

«– Un quadro ab la imatge de Sant Agustí.
– Un quadro ab la imatge del Ecce Homo.
– Tres quadros michansers ab les figures de la Mare de Déu del Carme, del Niño Jesús y Sant Thomàs de Villanueva.
– Altre quadro mijanseret ab la imatge de Sant Francés.
– Un cuadro ab la Verónica, altre de la Puríssima, altre de la Madalena y altre de la Mare de Déu pintura al oli.
– Altre quadro de Sant Carlos Borromeo.
– Un quadro amb la imatge de Sant Joan Baptiste y altre de la Mare de Déu del Roser de poch valor».
(Protocol de Jaume Cases)

39. *JAUME FONT, pastor. 1666. Novembre 11.*

«– Deu quadros al oli de la Mare de Déu del Carmen, de la Mare dels Desamparats, lo Cristo y el pare Sant Francesc, Sant Josep y el Niño, Santa Ignés, Santa Caterina, Santa Bàrbera, Sant Christófol, el Ecce Homo, pintura al temple bons y ab ses guarnicions excepte Santa Caterina, Agnes, Barbara y Ecce Homo.
– Dos cortines en la huna los sants de la Mare de Déu del Lledó, lo Pare Pasqual y sant Agustí y en la altra la Mare de Déu dels Angels, sant Miquel y lo Àngel de la Guarda».
(Protocol de Josep Blasco)

40. *JAUME DOLS, llaurador. 1667. Maig 3.*

«– Un quadro nou de la Puríssima pintura al oli».
(Protocol de Jaume Cases)

41. *ANDREU CASTELL, llaurador. 1667. Octubre 21.*

«– Un quadro del Ecce Homo al oli ab sa guarnició.
– Sis quadrets mijansers pintura al oli ses guarnicions negres.
– Dos quadros mijanseres estampes de papers ab guarnició negra.
– Dos quadrets de paper y un altre quadre de la Veronica usat.
– Un quadro prolongat ab les figures de Sant Nicolau, Sant Miquel y Sant Roc».
(Protocol de Pere Bayot)

42. *MIQUEL MONER, doctor en drets. 1667. Novembre 2.*

«– Un quadro gran ab les imatges de Christo Crucificat y Santa Madalena als peus pintura al oli usat.
– Altre quadre ab sa guarnició mijanser ab les imatges de Santa Anna, la Mare de Déu y el Niño Jesús pintura al oli usat.
– Tres quadros mijansers pintura al oli ab la imatge del Salvador lo hu y los dos de dos Apóstols».
(Protocol de Jaume Cases)

43. *JAUME CASTELL, sabater. 1668. Agost 27.*

«– Dos quadros ab les imatges de la Puríssima Conceptió lo hu y lo altre de Nostra Señora ab una corona, pintura al oli usats».
(Protocol de Jaume Cases)

44. *BERENGUER COLL, llaurador. 1668. Octubre 22.*

«– Una cortina de les imatges de Sant Ramón, la Mare de Déu del Roser y de Sant Vicent Ferrer.
– Un quadret de la Verónica».
(Protocol de Jaume Cases)

45. *LLUIS PAONER, ciutada. 1669. Juliol 26.*

«– Tretse quadros del Apostolat y el Salvador pintura al oli de cinch pams molt usat.
– Un quadro de Santa Inés vell.
– Un altre quadro ab la imatge de Nostre Señor ab la Creu al coll de pintura fosca molt usat.
– Una imatge de Nostra Señora de la Cova Santa ab una guarnició de fusta daurada.

– Un quadro ab la imatge del Ecce Homo pintura al oli.
– Tres quadros usats pintura al oli, lo hu de Nostra Señora del Carme, lo altre de Santa Lugarda y lo altre de Sant Gerony ab ses guarnicions y una anelleta de ferro per a tenirlo de una vara de alsada.
– Altre quadro usat de Sant Bruno pintura al oli de cinch pams.
– Altre quadro del Pare Bono de tres pams pintura al oli vell.
– Altre quadro de la Coronació de la Verge, pintura al oli de cinch pams ab sa guarnició.
– Tres quadrets ab les imatges de Sant Jusep, lo Àngel de la Guarda y lo altre de Sant Luis.
– Altre quadro de sis pams ab la imatge del Christo Crucificat y tres personatges als peus ab sa guarnició.
– Altre quadro del Pare Pascual Baylon de cinch pams pintura al oli.
– Altre quadro de Sant Nicolau de Tolentí pintura al oli de cinch pams ab guarnició usat.
– Dotse quadros de Sibilles ab ses guarnicions vells los quals estaven en lo menjador y per lo dol los posaren en dit aposento».
(Protocol de Jaume Cases)

46. *JOAN BREVA, peraire. 1670. Marc 17.*
«– Un quadro mijanser pintura al oli ab la imatge del Ecce Homo.
– Sis quadros grans usats pintura al oli ab guarnicions daurades, lo hu ab les imatges de Sant Josep, la Mare de Déu y el Niño Jeshús, lo altre de Santa Madalena, lo altre de la Mare de Déu del Roser, lo altre de Sant Pasqual Baylón, lo altre de Santa Maria Egipciaca y lo altre de Sant Frances.
– Dos quadros mijansers ab les imatges de Nostre Señor, lo hu y lo altre de la Mare de Déu.
– Una imatge de Nostra Señora del Roser y el Niño Jesús de massoneria de pintura al oli y daurada ab son peu de fusta daurat.
– Sis mascaronets usats ab pintures de sants que estaven entre quadro y quadro».
(Protocol de Jaume Cases)

47. *PERE ELIES, mercader. 1670. Maig 9.*
«– Dos quadros ab les imatges de la Puríssima, lo hu y lo altre de Nostra Señora ab una corona de pintura al oli usats».
(Protocol de Jaume Cases)

48. *MARC FERRER, llaurador. 1670. Juny 12.*
«– Un quadro nou del Niño Jesús en la creu pintura al oli.
– Tres cortines ab sants pintura al temple».
(Protocol de Jaume Cases)

49. *ROC FERRANDO, llaurador. 1676. Febrer 20.*
«– Un quadro de Nostra Señora del Roser de tres pams de llargaria bastart.
– Un quadro del Arcàngel Sent Miquel tambe bastart.
– Un quadro del Àngel de la Guarda de la mateixa pintura y llargaria.
– Un quadro del Santíssim.
– Un quadro de la Esperansa.
– Un quadro de la Puríssima Conceptió de la Mare de Déu.».
(Protocol de Pere Breva)

50. *FRANCESC VILLARROIG, llaurador. 1680. Juny 10.*
«– Mitja dotsena de quadros de dos pams y mig de llargaria y dos de amplaria de les ymatges de la Purissima Conceptió lo hu, lo altre de la Mare de Deu del Roser, lo altre del Sant Crusifici, lo altre de Sant Joan Batiste, lo altre del Pare Sant Juseph y lo altre de Sant Antoni de Padua, tots pintura al oli.
– Altre quadro major pintat al oli de la imatge de Sant Joan Degollat.
– Dos Agnus, lo hu sobredorat en les imatges a la una part del Pare Sant Francesc y la altra del Pare Pasqual y los altres ab les imatges a la una part de la Mare de Déu y a la altra del Gloriós Sant Antoni.».
(Protocol de Francesc Alonso)

51. *LLUIS GINER, ciutada. 1680. Novembre 17.*
«– Set quadros grans pintura al aygua ço és les quatre parts del Mon, Sant Jeroni, Santa Madalena y la Puríssima Conceptió vells.
– Un quadret al oli de mossen Pere Giner usat molt.
– Un almari de fusta de pi ab una figura de Christo Crucificat de escultura pintat dit almari y en les portes Nostra Señora y Sant Juan Evangelista.

– Una imatge de Nostra Señora dels Desamparats feta de cartó ab sa túnica de tafata blanch y capa de tafata blau ab un galonet de plata usada.
– Un quadro de perspectiva gran ab lo qual està pintat lo Temple de Salamó ab guarnició negra poch usat».
(Protocol de Francisco Alonso)

52. *PERE ANTONI, prevere. 1681. Abril 2.*
«– Un quadro de la Verge de la Llet pintat al oli tirant quatre pams de llargaria y tres y mig de amplaria.
– Altre quadro també pintat al oli de Sen Roch y Sen Blay.
– Dos reliquiariets ab vidres.
– Una creu ab vidres y una santa ymatge de un Christo sobredaurada».
(Protocol de Baptista Gil)

53. *NICOLAU GALLART, sabater. 1681. Maig 18.*
«– Dos quadros mijansers pintura al oli de Nostra Señora del Roser y lo altre de la Esperansa usats».
(Protocol de Josep Cebrià)

54. *GASPAR ALEGRE, llaurador. 1681. Novembre 23.*
«– Una creu de nogal mijansera ab la qual està pintada la ymatge de Nostre Señor Déu Jesuchrist».
(Protocol de Alexandre Marti)

55. *JOSEP GASCO, prevere. 1685. Gener 15.*
«– Desat quadros, ço és lo Apostolat, Santa Maria Egipciaca sens aguarnir, la Puríssima Conceptió guarnida y la imatge de Christo y Maria tots velles.
– Un altaret de parteres ab ses portes ab la Nativitat de Nostre Senyor».
(Protocol de Josep Cebrià)

56. *FRANCESC FERRER, doctor en lleis. 1685. Gener 31.*
«– Quatre quadros grans usats sens guarnisió, lo hu de la ymatge de Sant Vicent Martir, lo altre de la Anunciació, lo altre de Sant Pere y lo altre de Sant Vicent Ferrer usats.
– Dos quadres ab les imatges de Jesús y Maria sens guarnició usats.
– Dos quadrets de los dotze sants Apòstols sens guarnicions usats.
– Dos paisos del mar tirant cascú una vara de llarch y tres de ampla usats».
(Protocol de Josep Cebrià)

57. *JOAN GINER, teixidor. 1685. Novembre 12.*
«– Cinch quadros mijansers de llens ab guarnicions de fusta de pi tenides de color negre ab les imatges del Salvador, Sant Juan, Sant Roch, Sant Jusep y el Niño y el Niño Jesús en cascú respecte poch usats.
– Cinch quadros de paper y ab guarnisions del mateix de la mateixa forma y estatura ab les imatges de la Verge del Desemparats, la Verge del Carme, Sant Roch, Nostra Señora del Roser y Sant Jacinto poch usats.
– Tres quadros mijansers ab guarnicions del mateix ab les imatges de Jesús, Maria y Nostra Señora del Carmen poch usats».
(Protocol de Josep Cebrià)

58. *JOSEP CASTELLET, doctor en teologia. 1698. Maig 10.*
«– Tres quadros de la marca mijana ço és hu de la imatge de la Gloriosa Santa Anna, altre del Santo Christo y altre de la Puríssima Conceptio».
(Protocol de Tomàs Martinez)

59. *JOAN GARCIA, llaurador. 1703. Marc 1.*
«– Un quadro de paper ab la imatge de Sant Jaume de Galicia y guarnició vella.
– Un quadro michanser de llens pintat al oli ab la imatge del Pare Sant Frances y ab guarnició negra».
(Protocol de Cristobal Blasco)

60. *PERE CASTELL, ferrer. 1704. Abril 18.*
«– Huit quadros pintats al oli, de cosa de cinch pams de llargaria en poca diferencia, los quals son lo hu del Descendiment de la Creu, Sant Thomàs de Vilanova, Sant Aloy, dos fruyteres y tres paisos.
– Un quadro de la Mare de Déu del Carmen».
(Protocol de Tomàs Martinez)

61. *PERE MARQUES, prevere. 1705. Marc 4.*
«– Tres quadros, hu de quadre y tres ab la imatge de Sant Antoni de Padua, altre de cinh y sis ab la ymatge de Sant Pere y altre de tres y quatre ab la ymatge de Santa Bàrbara».
(Protocol de Tomàs Martinez)

II

Almonedes

1. «– Una cortina del Triunfo de la Magdalena XVIII sous VI dines».
(Protocol de Pere Romeu. 1615. Maig 13)

2. «– Un quadro de Sant Cristòfol pintat al oli ab sa guarnició ab caps daurats. 10 sous.
– Tres quadros lo hu de nostra Señora, altre de la Conceptió y altre de Sant Gerony pintats al oli usats. 1 lliura 10 sous.
– Altre quadro de Sant Geroni pintat al oli guarnit usat vell. 6 sous.
– Altre quadro de Sant Francés al oli. 10 sous».
(Protocol de Pere Romeu. 1639. Febrer 3)

3. «– Un apostolat de tretse quadros pintura al oli de tres palms y mig de altaria. 5 lliures.
– Dotse quadros de fruyteres pintura al oli. 4 lliures 16 sous».
(Protocol de Pere Giner. 1653. Juliol 12)

4. «– Un quadro de la Degollació de Sant Joan pintura al oli ab guarnició. 4 lliures.
– Un quadro de la Puríssima Conceptió sens guarnició pintura al oli. 4 lliures.
– Un quadro del retrato del Venerable Rector de la Alcora també pintura al oli y sens guarnició. 3 lliures».
(Protocol de Pere Giner. 1658. Abril 2)

5. «– Sis quadros de Vergens pintura al oli en X lliures».
(Protocol de Pere Giner. 1659. Decembre 17)

6. «– Una figura de sant Vicent Ferrer de or que pesa un quart y tres argensos. 4 lliures 19 sous 3 diners.
– Dos quadros de pintura al oli ab ses guarnicions, lo hu gran de Sant Jaume ab la història de la aparición contra la morisma y lo altre del Niño Jesús abraçat en la creu mijanser. 12 lliures».
(Protocol de Pere Giner. 1666. Gener 24)

7. «– Dos quadros de pintura al oli lo hu de Nostra Señora del Lledó y lo altre de Sant Antoni de Padua usats. 4 lliures 10 sous».
(Protocol de Pere Giner. 1666. Decembre 26)

8. «– Un quadro del Ecce Homo pintura al oli de dos pams 14 sous.
– Dos quadros de dos pams pintura al oli lo hu de Sant Vicent Ferrer y lo altre de Sant Miquel. 30 sous».
(Protocol de Jaume Cases. 1669. Juliol 30)

9. «– Dos quadros mijansers pintats al oli ab les imatges de Sant Vicent Ferrer y la Mare de Déu de la Llet usats 1 lliura 3 sous.
– Tres papers lo hu de Sant Roc, la Esperança y la Concepció molt usats a la aygua. 2 sous.
– Sinc quadros pintats a la aygua, los quatre doctors de la Yglesia y Sant Roc molt usats. 18 sous 6 diners».
(Protocol de Pere Bayot. 1670. Marc 2)

10. «– Un quadro de la Puríssima Conceptio molt usat en estimació de preu de huit sous.
– Sis cuadros ab diferents guarnicions, ço és hu de la imatge de Sant Bruno, altre de la imatge de Santa Teresa de Jesús, altre del sant sepulcre del Señor, altre de la imatge de Sant Ramón, altre de Sant Pere y altre de Sant Bernat en preu y estimació de vint i set lliures huit sos y huit».
(Protocol de Pere Giner. 1698. Maig 18)